

Kallelsen till Guds rike

Predikan 2011-07-03 i Abrahamsbergskyrkan

Mark 2: 13-17

Och han gick längs sjön igen. Alla människor kom till honom, och han undervisade dem. När han gick där fick han se Levi, Alfaios son, sitta utanför tullhuset, och han sade till honom: "Följ mig!" Och Levi steg upp och följde honom.

När Jesus sedan låg till bords i hans hus var det många tullindrivare och syndare som låg till bords tillsammans med honom och hans lärjungar, för det var många som följde honom. När de skriftlärdade bland fariseerna fick se att han åt med syndare och tullindrivare sade de till hans lärjungar: "Äter han med tullindrivare och syndare?" Jesus hörde det och sade: "Det är inte de friska som behöver läkare, utan de sjuka. Jag har inte kommit för att kalla rättfärdiga, utan syndare."

Det finns två teman i den korta texten som vi kan översätta till frågor: Hur går det till när människor kallas till Guds rike? Och vem är det som kallas?

Jag tänkte att vi skulle börja fundera över den första frågan. Hur gör Jesus när han kallar på människor? Strax före den korta berättelsen om tullindrivaren Levi i Markusevangeliet kommer en berättelse om hur Jesus kallar ett gäng med fiskare att följa honom. Så här står det:

Mark 1:16-20 När han gick utmed Galileiska sjön fick han se Simon och hans bror Andreas stå vid sjön och kasta ut sina kastnät, för de var fiskare. Jesus sade till dem: "Kom och följ mig. Jag skall göra er till människofiskare", och de lämnade genast sina nät och följde honom. Lite längre fram fick han se Jakob, Sebedaios son, och hans bror Johannes, som höll på att göra i ordning näten i sin båt. Han kallade på dem, och de lämnade sin far Sebedaios och hans folk i båten och följde efter honom.

Det första som slår mig är hur självklart det låter. Jesus säger *följ mig*, och de fyra unga fiskarpojckarna lämnar sina nät och följer honom. Det måste ha funnits en stark naturlig auktoritet hos Jesus, som fick dem att bli övertygade om att de skulle följa med. Jesus var vid den här tidpunkten ännu inte någon kändis. Han var inte någon som man kunde identifiera som en lysande talare, en stor profet eller möjligen en farlig folkuppviglare. Han var en ganska vanlig snickarson från staden Nasaret (som inte låg särskilt långt bort från sjön; några dagsetapper till fots bara). Och för de här unga pojckarna innebar upprottet – om man ska vara ärlig – inte något väldigt stort steg fysiskt eller yrkesmässigt. De skulle finnas kvar i trakten under de kommande åren. Då och då skulle de återuppta sitt fiskande och troligen behövde de inte bryta helt med sina familjer för att kunna följa med denne Jesus från Nasaret, i vart fall så länge hela skaran höll sig kvar i Galileen.

Storheten ligger inte i upprottet utan i övertygelsen. Om jag får gissa vad som i första hand slog dem var det *uppriktigheten* hos den här mannen som talade med dem vid sjön. "Människofiskare" borde kräva en förklaring (kanske fick de en sådan också, det vet vi inte) men det var något äkta i hans hållning som fick dem att besluta sig. Han hade ju varken piskor eller morötter att erbjuda och inga rekryteringskonsulter till hjälp. Men jag tänker på detta som ett äkta möte: en inledning till en djup livsrelation. Och då är

sanning, öppenhet och tillit den valuta som räknas. Allt annat sjunker undan som oväsentligt.

Men ändå: om vi går till den egentliga texten för i dag, hur Jesus kallar Levi så ser det lite annorlunda ut. Han var tullindrivare och satt där i värmen och dammet utanför tullhuset i Kafarnaum. Det sociala sammanhanget är ett helt annat. De fyra unga fiskarna var accepterade, produktiva och hederliga medborgare. Levi däremot var isolerad och föraktad. Tullindrivarna (som i tidigare bibelöversättningar får heta *publikaner*) stod i tjänst hos ockupationsmakten romarna. De var på så vis en slags landsförrädare. Dessutom var de kända som korruperade: skumma tjänstemän som av sina landsmän tog ut mer än de hade rätt till och stoppade överskottet i egen ficka. Självklart fanns det undantag men bilden hade fastnat. Tullindrivare var syndare, och åtnjöt ingen respekt i samhället. (Levi, som det talas om här, anses vara samma person som i andra sammanhang kallas Matteus. Han blev en av de tolv, och huvudkälla till ett av evangelierna).

Men Levi/Matteus fick också höra orden från Jesus: följ mig. För honom måste det varit ett mycket märkligt ögonblick i livet. För det första att denne man, som visserligen inte hade någon maktställning men som redan hade en liten grupp följeslagare, över huvud taget tilltalade honom. Och vad han faktiskt sa: Levi, Alfaios son, kom nu och anslut dig till vår grupp! För honom handlade det verkligen om ett uppbrott: *från* en föraktad men ganska lukrativ tjänst som tullindrivare *till* en osäker vandring med folk som han antingen inte kände, eller som han visste såg med förakt på det han sysslade med. Återigen: det måste funnits en stark närvaro: en äkthet och uppriktighet i mötet mellan Levi och Jesus. Det behövdes tydligen inga långa förklaringar för att Levi skulle förstå att hade chansen att komma ifrån den förnedrande rollen som dräng åt romarna. Men han måste också ha insett att han nu var accepterad: inte rekryterad på försök eller efter lämplig botgöring, utan direkt. Följ mig säger Jesus, och så går de vidare tillsammans Levi och Jesus.

Nu kan ni tycka att fem exempel på hur Jesus kallade människor inte är särskilt heltäckande. Det är förstås sant. Det finns andra exempel på hur människor söker sig till honom, men där det blir lite mer av problem. Det är inte bara den omedelbarhet och äkthet som finns i de möten som vi nu har påmint om.

Vi kan till exempel påminna om när Jesus mötte den person som brukar kallas den rike ynglingen (Matt 19). Han var ivrig att vinna evigt liv och ville följa Jesus. Han hade dessutom gott om pengar. Kanske tänkte han så här: *Come on nu!* Vi kan göra ett riktigt bra projekt: dina idéer och mina pengar, en lysande kombination. Men Jesus skickade bort honom. Det var äktheten som fattades: pengarna behövde i sig inte vara något hinder, men för den här mannen stod de i vägen för ett äkta möte, en levande, livsavgörande kontakt. Och då går det inte: dörren till Guds rike är aldrig stängd, men *den* gången och för *den* unge mannen fungerade inte kallelsen. Det var något som hade kommit emellan.

Vad kan vi lära oss? Vad är det som gäller i dag? Vi som enskilda och tillsammans i denne församling vill gärna hjälpa till att kalla människor till Guds rike. Vi är ju inte Jesus förstås, utan vi är hans efterföljare i en annan tid. Vi måste tänka själva.

Det är ingen större hemlighet att den kristna församlingen (kyrkan) har tolkat uppdraget att förmedla kallelsen på väldigt många olika sätt. Några har förlitat sig på de heliga handlingarna: särskilt dopet i faderns, sonens och den heliga andens namn. Den som är döpt är kallad. Punkt. Andra traditioner betonar den personliga omvändelsen, helst under dramatiska former och gärna i tältmöten eller liknande. En tredje linje är att ordet fungerar: om man tillräckligt ivrigt och ofta använder Guds ord så blir kallelsen till Guds rike tydlig och förpliktande.

Jag vill inte sätta betyg på de olika traditioner som finns, och tycker inte att någon annan ska göra det heller. Men ingen av oss kan blunda för att kyrkan tidvis har drabbats av kramp inför uppgiften. Man griper efter kända formler: flera väckelsemöten med bibelkörer, starkare betoning av dopet, mera bibelläsning – eller något annat. I förarbetena för den nya kyrkan, Gemensam framtid, finns det strax under ytan drag av en sådan kramp. Man vill gärna tro att det som har fungerat – eller anses ha fungerat – i min tradition också är det som ska gälla för framtiden. Det är inte lätt och det kommer inte att gå helt smärtfritt.

Men visst är det till slut befriande att vi äger frågan gemensamt. Vi ställer samma grundläggande problem: hur förmedlas kallelsen till Guds rike? För att svara på den får vi här faktiskt vägledning direkt av bibelordet och av Jesus själv. Han löser inte våra praktiska, mötestekniska, matrikelmässiga eller retoriska problem åt oss. Men han ger oss den viktigaste ledtråden: möt en annan människa med öppen blick, helt ärligt och utan reservationer. Följ mig, säger Jesus och människor följer. Följ honom säger vi. Om vi menar vad vi säger kommer människor att följa.

Så till den andra frågan: vem är det Jesus kallar? Den del av Markusevangeliet där den här berättelsen finns innehåller ytterligare fyra avsnitt som man kan kalla konfliktberättelser. Gemensamt för dem är att Jesus utmanar sin samtid. Han ifrågasätter det religiösa regelverket och den allmänna meningen. Det gäller sabbaten, när man ska fasta och så detta i vår text: vilka kan man dela en måltid med? Det var utmanande att äta hemma hos en tullindrivare: en ockupationsmaktens dräng och en medlem av en korrupt yrkeskår. Det är frestande att översätta till dagens situation i Israel och Palestina. Att hjälpa ockupanterna, att uppmuntra till terrorism eller att provocera i en känslig situation – sådana glimtar ur dagens debatt och dagshändelser kan påminna oss om att Jesus och Levi möttes i ett minst sagt spänt läge.

Men det som är huvudbudskapet hos Jesus har gått fram. Jag har kommit för att kalla syndare säger han. Han bryter med en starkt förankrad tanke: att allmän duglighet och skötsamhet var en förutsättning för att en person skulle bli accepterad som religiös människa. Ju bättre samhällsmedborgare, desto närmare står han Gud. Och omvänt. *Men*. Jag har kommit för att kalla syndare säger Jesus. Det är de sjuka som behöver läkare. Det måste varit enormt utmanande på sin tid.

Men i dag är den tanken inte längre chockerande. Vi vet att Gud älskar syndare. Det är en av hörnpelarna i den kristna tron och det har varit ett obrutet tema i den kristna kyrkans historia. I praktiken har det väl inte alltid varit kristallklart att syndare är välkomna i kyrkan, men *läran* har sällan sviktat på den här punkten.

Problemet – för det finns ett problem!! – ligger på ett annat plan. Jesus älskar även syndare och kallar dem till sig, visst. Men älskar han *bara* syndare? Måste vi *känna oss som syndare* för att han ska bry sig om oss? Det finns en allvarlig risk för missförstånd här.

Ingen har rätt ut detta bättre än den tyske prästen och teologen Dietrich Bonhoeffer (avrättad av nazisterna 1945). "När Jesus gjorde syndare saliga, så var det verkliga syndare, *men Jesus började inte med att göra en syndare av varje människa*. Han kallade dem bort från deras synd, inte in i deras synd."

Bonhoeffer skulle inte ha skrivit detta (i sina brev från fängelset) om det inte hade varit så att kyrkan och dess olika tjänare (präster och predikanter inte minst) ofta spårat ur på den här punkten. I sin iver att kalla människor till Jesus säger man åt dem att fokusera på sina synder, tänka på sin uselhet och ta avstånd från sina glädjeämnen. I ibern att förmedla kallelsen kan kyrkan frestas att gå på människor i deras svagaste stunder och välja ut sådana punkter som de allra mest skäms över. Det är inte bra.

Det är de sjuka som behöver läkare, säger texten, och så är det naturligtvis. Men läkaren konfronterar inte de sjuka, utan försöker bekämpa deras sjukdom.

Då och då söker jag upp min husläkare, en klok kvinna i medelåldern med sitt ursprung i Iran. Ibland är jag sjuk, eller orolig för något med kroppen, och då hjälper hon mig med mediciner eller remiss till någon specialist. En gång om året får jag komma på en ordentlig undersökning. Om det då visar sig att jag har bra värden och är helt frisk, då blir förstås både hon och jag mycket glada. Så tänker en läkare! Det är människans hälsa som ger mening och riktning till läkarens arbete, inte människans krämpor.

För Jesus "den store läkaren" gäller samma sak. Han kallar människor till sig, både syndare och inte-så-mycket-syndare. För kärlekens skull: till den sunda, läkande gemenskapen med honom själv.

Dietrich Bonhoeffer igen:

..visst tog Jesus sig an existenserna i samhällets utkanter, skökor, publikaner, men ingalunda blott dem, utan han gjorde detta för att han ville taga sig an människorna över huvud taget. Aldrig har Jesus ifrågasatt en människas sundhet, styrka och lycka i och för sig, och betraktat sådant som ond frukt; varför hade han då gjort de sjuka friska och återskänkt de svaga deras kraft? Jesus tar hela människolivet med alla dess former i anspråk för sig och Guds rike.

Så är det.
Amen